

je skozi vas, nas seznanila z značilnimi maskami tega področja in pogostila z okusno 'štulo'.

Izredno prijeten in zanimiv je bil tudi pogovor s strokovnjakom na področju vizualne antropologije Naškom Križnarjem. Orisal je razvoj vizualne antropologije v svetu in pri nas ter nam na našo željo pokazal odlomke iz svojih filmov. Videli smo tudi najnovejši etnološki študentski film Pot v Trnovo, ki so ga pod njegovim vodstvom naredili in predstavili člani videodelavnice. Med študenti zanimanje za to vedo v zadnjem času občutno raste.

Vsem trem gostom se zahvaljujemo, ker so se odzvali našemu povabilu. V prihodnje nameravamo pripraviti obširnejše povzetke večerov ESK-a, načrtujemo pa še okroglo mizo o možnostih za zaposlitev diplomiranega etnologa in pa pogovor s študenti z dunajske univerze, s katerimi imamo zelo dobre stike. Naše vključevanje v mednarodno sodelovanje s študenti etnologije pa bi radi še razširili, zato se priporočamo za različne naslove in ostale informacije.

Želimo si, da bi Katedro za nami prevzela mlajša generacija študentov. Nekateri drugi oddelki FF in precej ostalih fakultet ljubljanske univerze ima takšno ali podobno dejavnost zelo razvito. Čim več tovrstnega delovanja je po našem mnenju lahko samo v splošno korist.

Absolventke etnologije A smeri

DVE DOMOVINI / TWO HOMELANDS

Mednarodna znanstvena revija Inštituta za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU

Pred dvema letoma smo predstavili prvo številko **Dveh domovin**, ki je pomenila svojevrsten uspeh v prikazu raziskovalnega dela sodelavcev Inštituta za slovensko izseljenstvo. Na ta način so se odprle nove možnosti objavljanja rezultatov domačih in tujih raziskovalcev slovenskega izseljenstva. Z novo znanstveno revijo na Slovenskem, ki je edina te vrste, se je končno uspel povezati med seboj vsaj del raziskovalnega kadra, razpršenega od Trsta do Maribora. To zaslugo je treba pripisati Inštitutu kot izdajatelju revije.

Sedaj je pred nami druga, tokrat dvojna številka **Dveh domovin**. Njena vsebina je, za razliko od prve, mnogo bolj tematsko enotna, saj večina avtorjev obravnava priseljski tisk. Gre za objavo nekaterih prispevkov, ki so bili lansko leto predstavljeni v Mariboru na mednarodnem znanstvenem simpoziju o priseljskem tisku. Preostali referati so izšli v mariborski **Znanstveni reviji** (III/1991, št.2). Obe publikaciji skupaj torej tvorita dokaj celovit prikaz publicistične dejavnosti med Slovenci v Severni in Južni Ameriki, Argentini, Avstraliji, Kanadi in Evropi. Poleg

tega nam tuji avtorji predstavljajo še hrvaški, poljski, češki, beloruski, madžarski in ameriški etnični tisk; izven obeh okvirov sodi še članek o indijanskem tisku v ZDA.

Če se pri predstavitvi vsebine **Dveh domovin** še nadalje držimo geografskega kriterija, potem velja najprej omeniti najštevilnejše članke o slovenskih glasilih v ZDA: profesor angleškega jezika Henry A. **Christian** v analizi angleških strani **Prosvete** s stališča Američana ugotavlja neaktualnost novic o splošnem položaju ameriških Slovencev; teolog Mihael Kuzmič skozi časopis **Amerikanskih Slovencev Glas** osvetli delovanje betlehemskih Prekmurcev; germanist Janez **Stanonik** opozori na časnikarsko dejavnost slovenskih misijonarjev od 18. do začetka 20. stoletja; zgodovinarja Majda **Kodrič** in Rudolph **Susel** izpostavita katoliško in napredno socialistično ideologijo v glasilih Kranjske Slovenske Katoliške Jednote in Slovenske Narodne Podporne Jednote, **Susel** pa predvsem na primeru konzervativnega časopisa **Ameriška domovina**; germanistka Janja **Žitnik** spregovori o novinarski dejavnosti Louisa Adamiča.

Slovenski tisk v Argentini predstavljajo trije pisci: zgodovinar Aleš **Brecelj** do druge svetovne vojne ter umetnostna zgodovinarica Irene **Mislej** in filozof Andrej **Rot** po letu 1945.

Pregled geografa RAda **Genoria** zajema etnični tisk Slovencev v Kanadi od obdobja med obema vojnama naprej.

Germanist Igor **Maver** se loteva zanimivega vprašanja preučevanja etnične književnosti (tudi slovenske) v okviru multikulturalne in multietnične Avstralije, Amerike in Kanade. Poudarja, da je 'domača' literarna zgodovina v fazi prevrednotenja slovenskega literarnega ustvarjanja na tujem.

Najobsežnejši članek v **Dveh domovinah** je napisal zgodovinar Marjan **Drnovšek**, ki govori o zahodno evropskem izseljenskem ter jugoslovanskem in komunističnem časopisju do leta 1940.

V skupini 'evropskih člankov' velja omeniti še dva, ki predstavljata begunski tisk v avstrijskih in italijanskih taboriščih. O njegovem obsegu in delno tudi o vsebini spregovorita zgodovinar in glavni urednik revije Andrej **Vovko** in bibliotekarka rokopisnega oddelka NUK-a v Ljubljani Rozina **Švent**.

O časopisju drugih etničnih skupin izven matične domovine pišejo še: Peter J. **Rachleff** (hrvaški **Zajedničar** v ZDA), Kathryn **Koop** (etnični tisk v New Yorku) in Mark **Stolarik** (slovaški tednik **Szlovenszke Noviny** v ZDA).

Vsem naštetim člankom je skupna ugotovitev, da etnični tisk pri vseh izseljencih, ne glede na čas in geografsko območje bivanja, služi njihovemu medsebojnemu povezovanju in povezovanju njih z novim in matičnim okoljem. Po drugi strani pa ga lahko, zaradi takšne ali drugačne ideološke usmerjenosti, hkrati uvrščamo med tiste dejavnike, ki neko etnično skupino med seboj razdružuje. Vsebina omenjenih

prispevkov nam to potrjuje, saj je pri večini prikaz publicistične dejavnosti v izseljenstvu uokvirjen v društveno in versko delovanje etnične skupnosti.

Izven predstavljenega tematskega sklopa sodi še pet objav: o področju sociologije migracij piše Marina **Hacin-Lukšič**; zgodovinar Matjaž **Klemenčič** opisuje uspešnost clevelandskih Slovencev na volitvah v mestni svet; slovensko šolsko katoliško dejavnost med ameriškimi Slovenci prikazujeta Darko **Friš** in Leopoldina **Plut-Pregljeva**; Breda **Čebulj-Sajko** ovrednoti avstralske, 'jugoslovanske' in slovenske migracijske študije glede na njihovo uporabnost pri etnološkem raziskovanju avstralskih Slovencev.

Za konec naj omenim še recenziji samostojnih književnih del dveh sodelavcev Inštituta, in sicer **Drnovškove** knjige **Pot slovenskih izseljencev na tuje: od Ljubljane do Ellis Islanda - Otoka solza v New Yorku: 1880-1924** (Ljubljana 1991) ter **Čebulj-Sajkove, Med srečo in svobodo: Avstralski Slovenci o sebi** (Ljubljana 1992). Njima se pridružuje še ocena knjige psihiatra Jurija **Zalokarja, Mavrična kača**.

In samo še zaključna misel v razmišljanje: medtem ko se ostale humanistične in družboslovne stroke na Slovenskem čedalje bolj posvečajo raziskovanju slovenskega izseljenstva, ostajata danes (generalno gledano) etnologija in kulturna antropologija izven tega prizadevanja. **Zakaj?**

Breda Čebulj - Sajko

PO SLEDOVIH...

Pričevanja koroških Slovencev 1920-1945

Knjigo so pripravili Helena Verdel, Mirko Messner, Andreas P. Pittler, Vidas Oblid, Jože Rovšek, Meta Domej. Izdala Slovenska prosvetna zveza v Celovcu, 1991.

Skoraj štiristo strani obsežna knjiga sodi po svoji tipologiji v tako imenovano ustno zgodovino, saj je rezultat devetinpetdeset pripovedi - in to dobesedno, ker so bile posnete najprej na magnetofonski trak in nato transkribirane in toliko poknjižene, da omogočajo nemoteno branje - koroških Slovencev, kako so doživljali in prestajali zapostavljanje in preganjanje zaradi svoje narodnosti s strani svojih sodeželanov po usodnem plebiscitu leta 1920, tako da se je marsikdo od njih pridružil med drugo svetovno vojno protifašističnemu gibanju. Glede na to, da gre za obdobje od razpada Avstro-Ogrske monarhije po koncu prve svetovne vojne in ustanovitve Avstrije v obsegu, kakršnega poznamo danes, je naslov prvega razdelka v knjigi **Koroški Slovenci in prva republika**. Sledi razdelek **Koroški Slovenci in leto 1938**, ker je tega leta Hitler zasedel Avstrijo in tedaj se je začel očiten "pregon Koroških Slovencev", kakor je naslovljen tretji razdelek, medtem ko četrti zajema